

БУЏЕТ УСКОРО НА РАСПРАВИ У ПАРЛАМЕНТУ

- *И скупштински Одбор за просвету подржао (просветни) буџет*
  - *За основне и средње школе само 108,1 милијарде динара*
  - *Успешно скресали просвету, нека се припреме пензионери*

Након што је Влада Републике Србије као предлагач Закона о буџету за 2014. годину упутила Скупштини овај Закон, о њему се ових дана изјашњавају и ресорни скупштински одбори, па је тако у четвртак 21. новембра скупштински Одбор за просвету у крњем саставу (нису присуствовали чланови Одбора из реда ДС и ЛДП, увређени што им је позив стигао дан уочи седнице) усвојио просветни буџет, односно буџет у целини за 2014. буџетску годину. Прва вест деловала је обећавајуће, пошто је објављено да је предлогом просветног буџета за ову делатност предвиђено око 178 милијарди динара, односно око 13 милијарди више него што је Законом о буџету за 2013. и потоњим ребалансом буџета било планирано за ову делатност у текућој буџетској години. Међутим, кад смо се мало удубили у сам предлог Закона о буџету, видели смо да је просвета прошла једнако лоше као и култура која се понадала да ће јој планирана средства колико-толико поправити очајно стање у тој делатности, а онда спласнули кад су видели да је највећи део тих пара предвиђен за финансирање јавног сервиса, док се не пронађе трајно, коначно и одрживо решење за финансирање РТС-а.

Елем, у истој ситуацији нашли су се и просветари – највећа јавна делатност која је искључиво на буџету, пошто у овој збирној цифри уствари и нема никаквог додатног повећања за запослене у просвети, већ нема ни довољно за одржање виталних функција просвете. Вероватно они који су планирали буџет очекују да ће како-тако довући се до половине календарске године и у том периоду завршити израду модела новог начина финансирања плата у јавним службама кроз платне разреде и да ће ту са истом количином пара моћи удовољити захтевима одређених служби за бољи материјални положај. Јасно је да би ово могао врло лако бити „рачун без крчмара“, јер је у протеклих пет година претходна владајућа гарнитура, па и ови који су их наследили успешно рационалисала буџет, односно Фонд за зараде запослених у јавном сектору и, иако је овај Фонд од 2008. до данас номинално повећан за 12% у динарима (са око 800 милијарди динара на 900 милијарди динара), он је *de facto* реално смањен у еврима са тадашњих око 720,5 милиона евра на данашњих 663 милиона евра. Дакле, фонд зарада у јавном сектору је по захтеву међународних монетарних институција: ММФ и WB (читај: међународних монетарних лихвара) смањен за 8%, што значи да се власт разрачунала са јавним посленицима, а на реду су пензионери, пошто се такође захтева смањење фонда пензија са 13% БДП на 10% БДП (за око

једну милијарду евра), наравно у односу на два сидра: БДП и курс у еврима. Ако се на све то дода да је у просвети просветни буџет и досад углавном одлазио на плате и да готово ништа није преостало за одржавање објеката и побољшање услова рада, свима је, онима који се баве буџетом, јасно да ће бити врло тешко нешто смањити у ионако очајном просветном буџету и издвајањима за просвету која су срамотно ниска и најмања, не само у региону, већ вероватно и у свету кад се упореде у односу на друштвени колач, звани БДП. Оно што би се могло десити, то је предвидиво и то се види и у просвети, али још више у другим деловима јавног сектора да контролисањем масе зарада и нерационалним запошљавањем сви они који су нашли луку спаса запослењем у јавном сектору имају сваким даном све мање зараде, а неки од њих немају ни законом утврђени минималац. Тако јучерашња информација министра финансија да је коначно утврђен број запослених у јавном сектору и да их има ни мање-ни више него готово **740.000**, ако урачунамо и запослене у јавним предузећима, односно **580.000** ако рачунамо оне запослене у јавном сектору без запослених у тим ЈП која најчешће су добро плаћена, а истовремено и губиташи чије губитке редовно санирају, на крају крајева, порески обвезници и грађани, делује, најблаже речено, шокантно.

И тако, док је буџет брзо прошао филтере зване Влада Србије, а затим и Одбор за просвету (и друге општинске одборе), јасно нам је да ће предлог буџета добити подршку и у Народној Скупштини, па самим тиме ускоро постати Закон на основу кога ће држава финансирати своје и друге просветне посленике.

И на крају, да поменемо да је предвиђеним Предлогом Закона о буџету за раздео **25** - Министарство просвете, науке и технолошког развоја укупно планирано **178.139.232.000,00** РСД, а од тога за основно образовање укупно **73.575.839.000,00** РСД, од чега за реализацију делатности основног образовања, односно (највећи део) за плате, додатке и накнаде запослених (зараде) - **70.830.050.000,00** РСД, а остало је планирано за набавку бесплатних уџбеника, допунску школу у иностранству, такмичење ученика, стручно усавршавање запослених у основним школама и унапређење инфраструктуре основних школа.

За средње образовање укупно је планирано **34.582.083.000,00** РСД, од чега за реализацију делатности средњег образовања, односно за зараде, доприносе, итд., укупно **33.792.719.000,00** РСД. Остатак треба да покрије потребе такмичења ученика, рад са талентованим и даровитим ученицима, стручно усавршавање запослених у средњим школама и унапређење инфраструктуре средњих школа, што је јасно да је недовољно ни за интервентне потребе.

За ученички стандард планирано је укупно **4.633.686.000,00** РСД, од чега највећи део за ставку „Систем установа ученичког стандарда (средње образовање)“ која у себи крије зараде, социјалне доприносе, накнаде у натури, социјална давања, накнаде трошкова запосленима, награде запосленима, сталне трошкове, трошкове путовања, специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, материјал, амортизацију некретнина и опреме, итд., предвиђено је **3.342.945.000,00** РСД. Остатак је предвиђен за унапређење инфраструктуре установа

ученичког стандарда, индивидуалну помоћ ученицима и, опет да поновимо, у недовољном износу да би се било каква инфраструктура и објекат могао и одржавати, а камо ли доградити или изградити. Шта више, за овог корисника, као уосталом за студентски стандард и факултете Влада очекује да знатна средства зараде установе ученичког, студентског стандарда, односно факултети, што другим речима значи да оне укупне износе предвиђене за ове секторе образовања треба умањити, јер оне нису реална буџетска средства, већ их те установе морају саме зарадити. Како неке од њих то не умеју већ дужи низ година, јасно је да ће проблема са исхраном, смештајем или грејањем у домовима, а још више на факултетима бити и даље.

У сектору вишег и универзитетског образовања за ставку „Високо образовање“ планирано је укупно **36.080.550.000,00 РСД**, од чега највише за реализацију делатности вишег и високог образовања – **35.638.026.000,00 РСД**, а остатак је предвиђен за међународну сарадњу, размену студената и лектора, пројекат **СЕЕРУС** и унапређење инфраструктуре установа високог образовања. И овде је предвиђен знатан сопствени приход ових буџетских корисника од готово **8,4** милијарде динара.

За ставку студентски стандард буџетом је предвиђено **8.945.203.000,00 РСД**, од чега такође највише за ставку: „Систем установа студентског стандарда (високо образовање)“ **5.696.982.000,00 РСД**. Ова ставка уобичајно садржи плате, доприносе, накнаде у природи, социјална давања запосленима, накнаде трошкова за запослене, награде запосленима, трошкове путовања, услуге по уговору, специјализоване услуге, текуће поправке и одржавање, порезе, обавезне таксе и казне, пенале, новчане казне и пенале по решењу судова. Остатак је планиран за унапређење инфраструктуре установа студентског стандарда, индивидуалну помоћ студентима и унапређење студентског стваралаштва. И у овом сектору се очекује да ови буџетски корисници сами привреде разлику од **6,626** милијарди, колико им планира дати буџет, до **8,945** милијарди, колико је планирано Законом о буџету.

У магичној збирној цифри од **178,139** милијарди динара за просветни буџет налазе се још и ставке „Завод за унапређење образовања и васпитања“ са **180.623.000,00 РСД** и „Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања“ са **111.124.000,00 РСД**.

На овај начин законопредлагачи су на папиру решили финансирање просвете, како ће бити у пракси видећемо ускоро, али једно што је сигурно – за просвету и даље нема бољих дана, поготову када у истом дану министар школски тврди једно, а чувар државног трезора друго, као да нису у истој влади, већ као да је један власт, а други опозиција. Наздравље нам било!

Београд, **26.11.2013.** год.

проф. Хаци Здравко М. Ковач,
члан Председништва СрпС

